

PRIJEDLOG ZAKONA O KNJIŽNICAMA I KNJIŽNIČNOJ DJELATNOSTI

DEFINICIJE POJMOVA ZA POTREBE OVOG ZAKONA

Knjižnica, ustanova ili ustrojbeni jedinica ustanove koja organizira i pruža javnosti informacijske, obrazovne i kulturne službe i usluge koje zasniva na sustavnom odabiru, prikupljanju, stručnoj obradi, pohranjivanju, zaštiti, davanju na korištenje knjižnične građe i omogućavanju pristupa drugim izvorima.

Knjižnična djelatnost, ukupnost službi i usluga kojima se izgrađuju i uređuju knjižnične zbirke te osigurava pristup umjetničkim, znanstvenim i stručnim djelima i informacijama, kako bi se zadovoljile obrazovne, informacijske i kulturne potrebe pojedinaca i skupina te razvoj društva u cjelini.

Knjižnična građa, svaki jezični, slikovni i zvučni dokument na lako prenosivom materijalu ili u elektronički čitljivom obliku informacijskoga, umjetničkoga, znanstvenoga ili stručnog sadržaja, proizveden u više primjeraka i namijenjen javnosti, kao i rukopisi, odnosno sve što knjižnica drži u svojem fondu i stavlja na raspolaganje korisnicima.

Knjižnična zbirka, uređena zbirka knjižnične građe.

Knjižnični sustav čine funkcionalno povezane knjižnice sa svrhom usklađivanja i razvitka knjižnica i knjižnične djelatnosti.

Nakladnik (u smislu čl. 39 ovog Zakona), fizička ili pravna osoba registrirana u Republici Hrvatskoj koja financira objavljivanje, objavljuje publikaciju i stavlja je u promet. Nakladnik elektroničke publikacije poznat je i pod nazivom proizvođač.

Publikacija, djelo koje je tiskano, umnoženo nekom drugom tehnikom ili priopćeno javnosti putem žica ili bez žica te stavljeno na raspolaganje javnosti.

Službena publikacija, publikacija koju izdaje tijelo javne vlasti kao službeno izdanje.

I. OPĆE ODREDBE

Predmet normiranja

Članak 1.

(1) Ovim se Zakonom uređuje knjižnična djelatnost, uvjeti i način njezina obavljanja, ustrojstvo, financiranje, upravljanje i nadzor nad knjižnicama, vrste i zadaće knjižnica, zaštita knjižnične građe, knjižnični sustav, stručne kvalifikacije i stalno stručno usavršavanje knjižničarskog osoblja te odredbe o obveznom primjerku.

Osnovna načela knjižnične djelatnosti

Članak 2.

(1) Knjižnična djelatnost važan je čimbenik u izgradnji društva znanja i time od javnog interesa za Republiku Hrvatsku.

(2) Knjižničnu djelatnost obavljaju knjižnice kao javnu službu. Knjižnice pružaju usluge građanima neovisno o njihovim osobnim obilježjima, dobi, spolu, vjeri, nacionalnoj i političkoj opredijeljenosti ili društvenom statusu. Posebnu pozornost dužne su posvetiti

korisnicima s posebnim potrebama, kako u pogledu dostupnosti knjižnične građe tako i u pogledu osiguravanja neometanog pristupa u prostore i zgradu u kojoj se knjižnica nalazi.

(3) Knjižnice imaju pravo za potrebe svojega rada prikupljati i obrađivati osobne podatke o svojim korisnicima, u skladu sa Zakonom o zaštiti osobnih podataka i pravilnikom o radu knjižnice odnosno knjižničnog sustava.

Knjižnične službe i usluge

Članak 3.

(1) Knjižnične službe i usluge obuhvaćaju osobito:

- izgradnju knjižnične zbirke temeljenu na neovisnoj stručnoj prosudbi knjižničara i na načelima kvalitete i važnosti za određenu korisničku zajednicu te javno objavljenim smjernicama za nabavu,
- stručnu obradu, izradu kataloga i drugih informacijskih pomagala u tiskanom i/ili elektroničkom obliku ,
- informacijske usluge,
- osiguravanje korištenja građe u knjižnici kao i daljinski dostupne građe, te posudbu građe uključujući međuknjižničnu posudbu,
- poticanje i poduku korisnika za korištenje knjižnične građe, informacijskih pomagala i mrežnih izvora
- čuvanje i zaštitu knjižnične građe,
- vođenje dokumentacije o poslovanju,
- izradu pravilnika vezanih uz poslovanje knjižnice.

(2) Knjižnične usluge dostupne u svim knjižnicama bez posebne naknade jesu:

- dobivanje osnovnih informacija o građi,
- korištenje građe u prostoru knjižnice,
- sudjelovanje u promidžbenim i kulturnim aktivnostima.

II. VRSTE, OSNIVANJE I PRESTANAK KNJIŽNICA

Primjena propisa o ustanovama

Članak 4.

(1) Knjižnice se osnivaju kao javne ustanove (u daljnjem tekstu samostalne knjižnice) ili kao ustrojbene jedinice ustanova ili drugih pravnih osoba (u daljnjem tekstu knjižnice u sastavu).

(2) Ako ovim Zakonom nije drukčije određeno, na samostalne knjižnice primjenjuju se odredbe Zakona o ustanovama.

(3) Samostalne knjižnice mogu se udruživati i u zajednice ustanova u knjižničnom sustavu, a u skladu sa Zakonom o ustanovama. Tako uspostavljene zajednice imaju prava i obveze u odnosu na svoje sastavnice sukladno aktu o osnivanju i statutu.

Osnivanje/ustrojavanje i upisnik knjižnica

Članak 5.

- (1) Samostalne knjižnice mogu osnovati Republika Hrvatska, županije, Grad Zagreb, gradovi i općine te druge pravne i fizičke osobe.
- (2) Ustanove ili druge pravne osobe mogu ustrojiti knjižnice u sastavu.
- (3) Više osnivača može zajednički osnovati samostalnu knjižnicu, a međusobna prava i obveze uređuju ugovorom.
- (4) Privatne knjižnice mogu djelovati kao samostalne knjižnice pod jednakim uvjetima, a osnivač je dužan u potpunosti primjenjivati odredbe ovog Zakona.
- (5) Sve se knjižnice upisuju u javno dostupan Upisnik knjižnica i knjižnica u sastavu (u daljem tekstu Upisnik) koji se vodi pri Ministarstvu kulture, a prema odredbama Pravilnika o Upisniku knjižnica i knjižnica u sastavu.
- (6) Knjižnice svoju djelatnost obavljaju prema odredbama ovog Zakona i temeljnog zakona kojim je uređena djelatnost osnivača.

Vrste knjižnica

Članak 6.

Prema građi i korisnicima knjižnica može biti:

- nacionalna,
- narodna,
- školska,
- visokoškolska te
- specijalna.

(2) Pojedine knjižnice mogu prema potrebi obavljati poslove i zadatke više vrsta knjižnica.

(3) Općine i gradovi dužni su osnovati i financirati narodnu knjižnicu kao samostalnu knjižnicu, osim u slučaju kada djelatnost narodne knjižnice već ne obavlja koja druga samostalna knjižnica na njihovu području, odnosno ukoliko posebnim ugovorom tu ulogu nisu povjerili narodnoj knjižnici u drugoj općini ili gradu.

(4) Odgojno-obrazovne ustanove i ustanove u sustavu znanosti i visokoga obrazovanja dužne su ustrojiti i financirati školske i visokoškolske knjižnice.

(5) Javne ustanove, tijela državne vlasti i uprave i javni znanstveni instituti dužni su ustrojiti i financirati specijalne knjižnice.

Uvjeti za osnivanje/ustrojavanje knjižnica

Članak 7.

(1) Knjižnica se može osnovati/ustrojiti ako su, pored općih uvjeta propisanih Zakonom o ustanovama, osigurani:

- knjižnična građa,

- stručno knjižničarsko osoblje,
- prostor, oprema te
- stalna sredstva za rad knjižnice.

(2) Standarde koji određuju uvjete poslovanja pojedinih vrsta knjižnica, na prijedlog Hrvatskoga knjižničnog vijeća propisuje ministar kulture.

(3) Postojanje uvjeta za osnivanje samostalne knjižnice iz stavka 1. ovoga članka utvrđuje i o tome daje potvrdu osnivaču županijski ured nadležan za područje na kojem se knjižnica osniva, odnosno gradski ured Grada Zagreba, na temelju izvješća knjižnice koja obavlja matičnu djelatnost, najkasnije u roku od 30 dana od podnošenja zahtjeva.

(4) Osnivač je dužan pribaviti potvrdu iz stavka 3. ovoga članka prije traženja ocjene sukladnosti akta o osnivanju knjižnice sa zakonom, odnosno prije traženja upisa u sudski registar ustanova.

(5) Postojanje uvjeta iz stavka 1. ovoga članka za ustrojavanje knjižnice u sastavu utvrđuje osnivač na temelju izvješća knjižnice koja obavlja matičnu djelatnost.

Statusne promjene knjižnica i knjižničnih zbirki

Članak 8.

(1) Odluka o prestanku djelovanja i statusnim promjenama samostalnih knjižnica i knjižnica u sastavu, može se donijeti samo uz prethodnu suglasnost Hrvatskoga knjižničnog vijeća.

(2) Odluka o prestanku djelovanja i statusnim promjenama samostalnih knjižnica i knjižnica u sastavu mora sadržavati i odredbe o zaštiti i smještaju knjižnične građe na temelju mišljenja knjižnice koja obavlja matičnu djelatnost.

(3) O statusnim promjenama knjižnične zbirke upisane u registar kulturnih dobara RH odlučuje Ministarstvo kulture.

(4) Trajni prestanak rada samostalne knjižnice i knjižnice u sastavu osnivač je dužan prijaviti Ministarstvu kulture radi brisanja iz Upisnika.

III. USTROJSTVO I ZADAĆE KNJIŽNICA

1. NACIONALNA KNJIŽNICA

Uloga i osnivanje

Članak 9.

(1) Nacionalna knjižnica je središnja knjižnica u Republici Hrvatskoj.

(2) Osnivač nacionalne knjižnice je Republika Hrvatska. Prava i dužnosti osnivača obavlja Vlada Republike Hrvatske.

(3) Ulogu nacionalne knjižnice obavlja Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu (u daljnjem tekstu Nacionalna i sveučilišna knjižnica) i to kao javna ustanova od nacionalnog značenja.

Zadaće

Članak 10.

(1) Nacionalna i sveučilišna knjižnica je središte hrvatskoga knjižničnog sustava.

(2) Uz opće zadaće propisane člankom 3. ovog Zakona ima i posebne zadaće:

- izgrađuje, organizira, čuva i čini dostupnom nacionalnu zbirku knjižnične građe (Croatica),
- izgrađuje, organizira, čuva i čini dostupnom reprezentativnu zbirku inozemne literature,
- obavlja djelatnost nacionalnoga bibliografskog središta te izrađuje tekuću i retrospektivnu hrvatsku nacionalnu bibliografiju,
- organizira prikupljanje i distribuciju obveznog primjerka,
- u suradnji s međunarodnim institucijama dodjeljuje međunarodne identifikacijske oznake ISBN, ISMN i ISSN,
- daje mišljenje o knjižničnoj građi koja ima svojstvo kulturnog dobra, te provodi i potiče mjere zaštite građe,
- obavlja središnju istraživačku, razvojnu i savjetodavnu ulogu unutar hrvatskog knjižničnog sustava,
- obavlja zadaće središnje matične knjižnice u RH te prikuplja, obrađuje i objavljuje podatke o knjižnicama u Hrvatskoj,
- usklađuje i organizira stalno stručno usavršavanje knjižničara,
- promiče hrvatsku kulturu,
- obavlja i druge zadaće predviđene ovim Zakonom i statutom.

Ustrojstvo i upravljanje

Članak 11.

(1) Ustrojstvo i upravljanje Nacionalnom i sveučilišnom knjižnicom u Zagrebu pobliže se uređuje njezinim statutom, pravilnikom o unutarnjem ustroju i načinu rada, te drugim općim aktima te knjižnice, a u skladu s ovim Zakonom i drugim propisima.

2. NARODNE KNJIŽNICE

Uloga i osnivanje

Članak 12.

(1) Narodna knjižnica zadovoljava kulturne, informacijske i obrazovne potrebe stanovništva područja na kojem djeluje te omogućuje ostvarenje prava na znanje, demokratski i osobni razvitak svakog građanina.

(2) Narodna knjižnica je samostalna javna ustanova od posebnog interesa za lokalnu zajednicu u kojoj djeluje i za Republiku Hrvatsku, a osnivaju je gradovi i općine.

(3) Odjeli i zbirke narodne knjižnice, kao i njene ustrojbene jedinice uređuju se Standardima za narodne knjižnice.

Zadaće i korištenje

Članak 13.

(1) Službe i usluge narodne knjižnice moraju biti organizirane i razvijane u skladu sa stručnim standardima. Uz opće zadaće propisane člankom 3. ovog Zakona ima i posebne zadaće:

- izgradnju knjižničnih zbirki opsegom, sadržajem i vrstom građe primjerenih svojim korisnicima,
- razvoj svih vrsta pismenosti te sudjelovanje u cjeloživotnom obrazovanju građana,
- organiziranje posebnih aktivnosti namijenjenih poticanju čitanja kod djece, mladeži, odraslih kao i osoba s posebnim potrebama,
- osiguravanje pristupa informacijama tijela javnih vlasti na lokalnoj, područnoj, državnoj i međunarodnoj razini u cilju razvoja civilnog društva,
- omogućavanje pristupa javnosti mrežnim izvorima,
- omogućavanje kvalitetnog provođenja slobodnog vremena,
- suradnja s drugim ustanovama i organizacijama važnim za ostvarivanje njezine uloge,
- sudjelovanje u razvoju kulturnog, gospodarskog i društvenog života lokalne zajednice,
- obavlja i druge zadaće predviđene ovim Zakonom i statutom knjižnice.

(3) Članstvo u knjižnici besplatno je za djecu i mlade do 18 godina za što se sredstva izdvajaju iz lokalnog i/ili državnog proračuna.

(4) Narodna knjižnica može, u dogovoru s osnivačima, utvrditi godišnje pristojbe za korištenje službi i usluga te utvrditi naplatu dodatnih usluga u visini stvarnih troškova (međuknjižnična posudba, kopiranje, ispis, pretraživanje baza podataka)

Zbirke za nacionalne manjine

Članak 14.

(1) Za potrebe nacionalnih manjina ili etničkih zajednica u narodnim knjižnicama se osnivaju knjižnične zbirke ili nabavlja građa na jezicima i pismima nacionalnih manjina ili etničkih zajednica.

(2) Knjižnica izgrađuje zbirku na jeziku i pismu nacionalne manjine ukoliko u lokalnoj zajednici živi najmanje 1000 pripadnika određene nacionalne manjine.

(3) Sredstva za djelatnost vezanu uz knjižničnu zbirku na jeziku i pismu nacionalne manjine osiguravaju se u lokalnom i državnom proračunu.

(4) Radi trajnoga i sustavno organiziranog rada na razvitku i unapređivanju zbirki za nacionalne manjine i etničke zajednice, određene knjižnice obavljaju poslove matične djelatnosti vezane uz zbirke na jezicima i pismima nacionalnih manjina ili etničkih zajednica, a što se uređuje Pravilnikom o matičnoj djelatnosti knjižnica u Republici Hrvatskoj.

Ustrojstvo i upravljanje

Članak 15.

(1) Ustrojstvo i upravljanje narodnom knjižnicom pobliže se uređuje statutom i drugim općim aktom knjižnice, a u skladu sa ovim Zakonom i drugim propisima.

3. ŠKOLSKE KNJIŽNICE

Uloga i osnivanje

Članak 16.

(1) Školska knjižnica je sastavni dio odgojno-obrazovnog sustava i pruža izravnu podršku nastavnom procesu i učenju.

(2) Odgojno-obrazovne ustanove ustrojavaju školske knjižnice.

Zadaće

Članak 17.

(1) Uz opće zadaće propisane člankom 3. ovog Zakona imaju i posebne zadaće:

- izgradnju knjižničnih zbirki sukladno potrebama odgojno-obrazovnog procesa,
- sudjelovanje u planiranju i pripremi odgojno-obrazovnog rada i njegovo provođenje u neposrednom radu s učenicima,
- osiguravanje slobodnog pristupa informacijama i knjižničnim uslugama svim učenicima, nastavnom i nenastavnom osoblju te roditeljima,
- osposobljavanje učenika i nastavnog osoblja za izbor i korištenje knjižnične građe i informacijskih izvora i pomagala,
- posredovanje znanja i vještina usmjerenih ka razvijanju sposobnosti za samostalno cjeloživotno učenje.

Ustrojstvo i upravljanje

Članak 18.

Ustrojstvo i upravljanje školskom knjižnicom pobliže se uređuje statutom i drugim općim aktom odgojno-obrazovne ustanove, a u skladu s ovim Zakonom i drugim propisima.

4. VISOKOŠKOLSKE KNJIŽNICE

Uloga i osnivanje

Članak 19.

(1) Visokoškolska knjižnica pruža podršku obrazovnom, znanstvenom i istraživačkom djelovanju osnivača, odnosno matične ustanove.

(2) Visokoškolske knjižnice (sveučilišne, fakultetske, veleučilišne i dr.) ustrojavaju javna i privatna visoka učilišta.

Zadaće

Članak 20.

(1) Uz opće zadaće propisane člankom 3. ovog Zakona imaju i posebne zadaće:

- izgradnju i učinkovito upravljanje knjižničnom zbirkom i mrežnim izvorima informacija, uključujući sudjelovanje u konzorcijalnoj i usklađenoj nabavi na razini visokog učilišta i/ili na državnoj razini,

- osiguranje slobodnog pristupa informacijama i uslugama svim studentima, nastavnicima i suradnicima pod jednakim uvjetima,
- izravno uključivanje u nastavni proces te pružanje sustavne podrške učenju i cjeloživotnom učenju,
- pružanje djelatvorne podrške znanstvenom istraživanju matične ustanove, pri čemu se osobito ističe prikupljanje i trajna pohrana znanja nastalog u matičnoj ustanovi.

(2) Sveučilišne knjižnice kao središnje knjižnice na razini pojedinih sveučilišta, obavljaju poslove matične djelatnosti za visokoškolske i specijalne knjižnice u skladu s Pravilnikom o matičnoj djelatnosti knjižnica u Republici Hrvatskoj.

Ustrojstvo i upravljanje

Članak 21.

(1) Ustrojstvo i upravljanje visokoškolskom knjižnicom pobliže se uređuje statutom i drugim općim aktom visokog učilišta, a u skladu s ovim Zakonom i drugim propisima.

5. SPECIJALNE KNJIŽNICE

Uloga i osnivanje

Članak 22.

(1) Specijalna knjižnica je prvenstveno namijenjena članovima osnivača, kao podrška radu na pojedinom ili više specijaliziranih područja i njeno je djelovanje usklađeno s djelatnošću osnivača.

(2) Specijalne knjižnice ustrojavaju javne ustanove u kulturi (arhivi, galerije, muzeji, kazališta i dr.), tijela državne vlasti i uprave, javni znanstveni instituti, crkvene institucije, nevladine udruge kao i druge pravne i fizičke osobe.

Zadaće

Članak 23.

(1) Uz opće zadaće propisane člankom 3. ovog Zakona imaju i posebne zadaće:

- izgradnju specijaliziranih knjižničnih zbirki i baza podataka te prikupljanje internih dokumenata ustanove ili druge pravne osobe u čijem su sastavu,
- pripremu specijaliziranih informacija za određeno znanstveno ili stručno područje u okviru ustanove ili druge pravne osobe u čijem su sastavu kao i šire zajednice,
- podučavanje korisnika za pretraživanje specijalnih informacija.

Ustrojstvo i upravljanje

Članak 24.

(1) Ustrojstvo i upravljanje specijalnom knjižnicom pobliže se uređuje statutom i drugim općim aktom osnivača, a u skladu s ovim Zakonom i drugim propisima.

IV. UPRAVLJANJE KNJIŽNICAMA

Osnovne odredbe o unutarnjem ustroju samostalne knjižnice

Članak 25.

- (1) Samostalnom knjižnicom upravlja upravno vijeće u skladu sa Zakonom o ustanovama i Zakonom o upravljanju javnim ustanovama u kulturi. Članovi upravnog vijeća su predstavnici osnivača, korisnika i stručnog osoblja knjižnice. Broj članova upravnog vijeća, način njihova izbora, mandat, donošenje odluka i druga pitanja u svezi s radom upravnog vijeća uređuju se aktom o osnivanju i statutom knjižnice.
- (2) Ravnatelj rukovodi samostalnom knjižnicom, organizira rad i poslovanje, predstavlja i zastupa knjižnicu i odgovoran je za zakonitost rada.
- (3) Samostalnom knjižnicom koja ima do 5 zaposlenih upravlja i rukovodi ravnatelj u skladu sa Zakonom o ustanovama i Zakonom o upravljanju javnim ustanovama u kulturi.

Izbor ravnatelja samostalne knjižnice

Članak 26.

- (1) Ravnatelj samostalne knjižnice bira se i razrješuje u skladu sa Zakonom o ustanovama i Zakonom o upravljanju javnim ustanovama u kulturi.
- (2) Ravnatelja samostalne knjižnice imenuje i razrješuje osnivač na prijedlog upravnog vijeća, a ravnatelja samostalne knjižnice koja ima do 5 zaposlenih imenuje i razrješuje osnivač.
- (3) Ravnateljem samostalne knjižnice može biti imenovana osoba koja ispunjava uvjete za obavljanje poslova diplomiranog knjižničara propisane ovim Zakonom, čl. 35, st. 3.
- (4) Statutom samostalne knjižnice propisuje se postupak, a mogu se propisati i posebni uvjeti za imenovanje ravnatelja samostalne knjižnice.

Osnovne odredbe o unutarnjem ustroju knjižnice u sastavu

Članak 27.

- (1) Ustrojstvo knjižnice u sastavu uređuje se statutom i drugim aktima pravne osobe u čijem je sastavu, kao i pravilnikom o radu knjižnice, u skladu sa zakonom.
- (2) Knjižnica u sastavu ima voditelja i knjižnični odbor sastavljen od djelatnika knjižnice i pravne osobe u čijem je sastavu. Djelatnik knjižnice ili član knjižničnog odbora član je upravnog tijela pravne osobe u čijem je sastavu
- (3) Sastav, zadaće i način rada knjižničnog odbora pobliže se uređuju pravilnikom o radu knjižnice i statutom osnivača.

Izbor voditelja knjižnice u sastavu

Članak 28.

- (1) Za voditelja knjižnice u sastavu može biti imenovana osoba koja ispunjava uvjete za obavljanje poslova diplomiranog knjižničara propisane ovim Zakonom, čl. 35, st. 3.
- (2) Voditelja knjižnice u sastavu imenuje i razrješuje tijelo upravljanja pravne osobe u čijem je sastavu .

V. SREDSTVA ZA RAD KNJIŽNICA

Osiguravanje i korištenje sredstava za rad knjižnica

Članak 29.

(1) Sredstva za rad samostalnih knjižnica, odnosno knjižnica u sastavu osigurava osnivač na temelju standarda za pojedinu vrstu knjižnice te plana i programa knjižnice. Sredstva za rad pokrivaju: troškove plaća djelatnika, troškove stručnog usavršavanja knjižničarskog osoblja, materijalne troškove, sredstva za nabavu i zaštitu knjižnične građe te za kupnju i održavanje informatičke i knjižnične opreme.

(2) Za posebne programe kao i za obnovu, izgradnju i opremanje knjižnica, sredstva na temelju javnog poziva osiguravaju njihovi osnivači, županije, odnosno Grad Zagreb, gradovi ili općine na području kojih se takav program ostvaruje, ministarstva u čijem je djelokrugu program koji se ostvaruje, kao i druge pravne i fizičke osobe.

(3) Sredstva za obavljanje posebnih zadaća u sklopu hrvatskog knjižničnog sustava osiguravaju se iz državnog proračuna putem Ministarstva kulture i Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa.

(4) Sredstva za rad knjižnice osiguravaju se i iz prihoda od obavljanja djelatnosti, sponzorstva, darovanja i na drugi način u skladu sa zakonom.

(5) Kad se knjižnice financiraju i iz drugih izvora, to ne smije utjecati na primjenu profesionalne prosudbe niti na temeljna načela osiguravanja slobodnog pristupa informacijama.

(6) Knjižnice osiguravaju namjenski, djelotvoran i svrhovit utrošak dodijeljenih sredstava, između ostaloga, i mjerenjem kvalitete knjižničnih službi i usluga.

VI. KNJIŽNIČNI SUSTAV

Načela za povezivanje u hrvatski knjižnični sustav

Članak 30.

(1) U obavljanju svoje djelatnosti knjižnice u Republici Hrvatskoj međusobno surađuju i povezuju se unutar hrvatskoga knjižničnog sustava.

(2) Knjižnice se povezuju u sustav sukladno potrebama korisnika na određenom području, potrebama visokog učilišta i određenog stručnog/znanstvenog/umjetničkog područja, a na temelju načela:

- usklađivanja planova i programa rada te razvitka knjižnica,
- usklađivanja postupka u nabavi, obradi i protoku građe i informacija,
- izgrađivanja skupnih kataloga i drugih baza podataka,
- razvitka mrežnih informacijskih usluga, kao i
- svekolikog zajedničkog razvitka.

Matična djelatnost

Članak 31.

(1) Radi trajnoga i sustavno organiziranog rada na razvitku i unapređivanju knjižničarstva, određene knjižnice obavljaju i poslove matične djelatnosti za više knjižnica određenog teritorijalnog, znanstvenog ili umjetničkog područja ili za pojedinu vrstu knjižnica (u daljnjem tekstu: matične knjižnice). Matična djelatnost i sustav matičnih knjižnica utvrđuju se Pravilnikom o matičnoj djelatnosti knjižnica u Republici Hrvatskoj, koji na prijedlog Hrvatskoga knjižničkog vijeća donosi ministar kulture.

(2) Zadaće središnje matične knjižnice u RH obavlja Nacionalna i sveučilišna knjižnica.

(3) Sveučilišne knjižnice vode brigu o visokoškolskim i specijalnim knjižnicama na svom području.

(4) Županijske matične knjižnice vode brigu o mreži narodnih i školskih knjižnica na području svoje županije. Ukoliko središnja knjižnica županije ne zadovoljava uvjete propisane Pravilnikom o matičnoj djelatnosti knjižnica u Republici Hrvatskoj, ministar kulture na prijedlog Hrvatskog knjižničkog vijeća tu zadaću može posebnim ugovorom povjeriti matičnoj knjižnici u drugoj županiji.

(5) Matična djelatnost obuhvaća osobito poslove:

- stručnog nadzora nad radom knjižnica,
- trajnog stručnog usavršavanja knjižničarskog osoblja,
- stručno-savjetodavne pomoći knjižnicama,
- koordinacije rada knjižnica, te
- unapređivanja stručnog rada u knjižnicama.

(6) Sredstva za obavljanje poslova matične djelatnosti osiguravaju se u državnom proračunu.

VII. HRVATSKO KNJIŽNIČNO VIJEĆE

Osnivanje i zadaće Hrvatskoga knjižničkog vijeća

Članak 32.

(1) Hrvatsko knjižnično vijeće osniva se pri Ministarstvu kulture kao stručno i savjetodavno tijelo.

(2) Hrvatsko knjižnično vijeće predlaže i potiče donošenje mjera za unapređivanje knjižnične djelatnosti:

- potiče donošenje i promjenu propisa u području knjižničarstva,
- predlaže standarde za pojedine vrste knjižnica,
- predlaže mjere za čuvanje i zaštitu knjižnične građe,
- predlaže program izgradnje i razvitka hrvatskoga knjižničkog sustava,
- predlaže sustav matičnih knjižnica,

- predlaže pravilnik o polaganju i program državnih stručnih ispita knjižničarskog osoblja na prijedlog članova ispitnog povjerenstva koje u tu svrhu predlaže,
- predlaže dodjeljivanje zvanja višeg knjižničara i knjižničarskog savjetnika na prijedlog stručnog povjerenstva koje u tu svrhu imenuje, te
- obavlja i druge poslove utvrđene ovim Zakonom i Zakonom o kulturnim vijećima.

Ustroj i djelovanje Hrvatskoga knjižničkog vijeća

Članak 33.

- (1) Hrvatsko knjižnično vijeće ima sedam članova, od kojih ministar kulture te Rektorski zbor visokih učilišta Republike Hrvatske imenuju po jednog člana, dva člana imenuje ministar znanosti, obrazovanja i športa, a tri člana Hrvatsko knjižničarsko društvo.
- (2) Članovi Vijeća imenuju se na četiri godine i biraju predsjednika iz svojih redova.
- (3) Sredstva za rad Hrvatskoga knjižničkog vijeća osiguravaju se u državnom proračunu.
- (4) Hrvatsko knjižnično vijeće donosi poslovnik o svojem radu.

VIII. KNJIŽNIČARSKO OSOBLJE

Osnovne odredbe

Članak 34.

- (1) Stručne knjižničarske poslove u knjižnicama obavljaju pomoćni knjižničari, knjižničari, diplomirani knjižničari, viši knjižničari i knjižničarski savjetnici.
- (2) Uz osoblje navedeno u stavci 1. ovog članka, druge poslove u knjižnicama mogu obavljati i stručnjaci drugih struka, kao i volonteri.
- (3) Ovim se Zakonom reguliraju samo poslovi, stručna sprema i napredovanje knjižničarskog osoblja.

Stručna sprema knjižničarskog osoblja

Članak 35.

- (1) Poslove pomoćnog knjižničara može obavljati osoba koja ima završenu srednju školu i položen stručni, odnosno državni ispit za pomoćnog knjižničara.
- (2) Poslove knjižničara može obavljati osoba koja ima višu školu i položen stručni ispit za knjižničara ili koja je stekla stupanj bakalaureja s najmanje 60 ECTS bodova iz predmeta knjižničarske jezgre te položila državni ispit za knjižničara.
- (3) Poslove diplomiranog knjižničara može obavljati osoba koja ima završen sveučilišni studij knjižničarstva, odnosno završen drugi sveučilišni studij uz dopunski studij knjižničarstva, te položen stručni ispit za diplomiranog knjižničara ili osoba koja je stekla stupanj magistra struke s najmanje 120 ECTS bodova iz predmeta knjižničarske jezgre te položila državni ispit za diplomiranog knjižničara.

(4) Iznimno od odredbe stavka 3. ovog članka, ako se na ponovljeni natječaj ne javi osoba koja ima uvjete iz stavka 3. ovog članka, poslove diplomiranog knjižničara može obavljati osoba koja ima završen drugi sveučilišni studij, uz obvezu stjecanja 120 ECTS bodova iz predmeta knjižničarske jezgre u roku od 4 godine od dana zapošljavanja, te obvezu polaganja državnog ispita za diplomiranog knjižničara.

(5) Knjižničarsko osoblje ima obvezu stalnog stručnog usavršavanja i nakon stečene stručne spreme u skladu s Pravilnikom o stalnom stručnom usavršavanju koji na prijedlog Hrvatskoga knjižničnog vijeća donosi ministar kulture.

Državni ispiti u knjižničarskoj struci

Članak 36.

(1) Osobe koje se zapošljavaju u knjižnici na radnim mjestima iz čl. 35. stavka 1, 2 i 3 bez položenog državnog stručnog ispita, dužne su ga položiti u roku od 2 godine od dana zapošljavanja.

(2) Iznimno od odredbe stavka 1. ovog članka, državni ispit za diplomiranog knjižničara može polagati osoba iz čl. 35, stavka 4 u roku od 1 godine od dana stjecanja potrebnih uvjeta.

(3) Državni ispiti polažu se pred ispitnim povjerenstvom Hrvatskoga knjižničnog vijeća prema Pravilniku o polaganju državnih ispita u knjižničarskoj struci i programu što ga na prijedlog Hrvatskoga knjižničnog vijeća donosi ministar kulture.

Viša zvanja

Članak 37.

(1) Zvanje višeg knjižničara može steći osoba koja je nakon položenog stručnog, odnosno državnog ispita za diplomiranog knjižničara najmanje pet godina obavljala poslove diplomiranog knjižničara i u tom razdoblju dala vrijedan stručni doprinos, te objavila zapažene stručne radove iz knjižničarstva.

(2) Zvanje knjižničarskog savjetnika može steći osoba čija stručnost jamči da može obavljati najsloženije poslove knjižničarske struke, uz uvjet da je nakon stjecanja zvanja višeg knjižničara najmanje pet godina radila u struci, te da je u tom razdoblju bila zapažena po objavljenim stručnim radovima.

(3) Zvanja iz stavka 1. i 2. ovoga članka podjeljuje Ministarstvo kulture na prijedlog Hrvatskoga knjižničnog vijeća.

IX. OBVEZNI PRIMJERAK

Tumačenje pojma, svrha prikupljanja i postupanje s obveznim primjerkom

Članak 38.

(1) Pod obveznim primjerkom, bez obzira jesu li namijenjene prodaji odnosno besplatnom raspačavanju, podrazumijevaju se sljedeće publikacije:

- tiskovine: knjige, brošure, skripta, posebni otisci, časopisi, novine, magazini, bilteni, zemljopisne i druge karte, reprodukcije slikovnih umjetničkih djela, muzikalije, katalozi, kalendari, kazališni i drugi

programi, te njihovi dodaci u tiskanom, audiovizualnom i elektroničkom obliku, plakati, letci, kratki oglasi i priopćenja, razglednice, službene i trgovačke tiskanice;

- audiovizualna građa: gramofonske ploče, audio i video kasete, magnetofonske vrpce, snimljeni mikrofilmovi i kompaktni diskovi;
- elektroničke publikacije u materijalnom i mrežnom obliku.

(2) Obvezni primjerak prikuplja se u svrhu

- stvaranja nacionalne zbirke knjižnične građe kao kulturnog dobra,
- izrade nacionalne bibliografije,
- vođenja statistike o nacionalnoj nakladničkoj produkciji,
- pohrane i zaštite građe u svrhu njezine trajne dostupnosti korisnicima,
- stvaranja zavičajnih zbirki, te
- zbirki službenih publikacija

(3) Postupanje s obveznim primjerkom i sustav depozitarnih knjižnica uređen je Pravilnikom o obveznom primjerku, koji na prijedlog Hrvatskoga knjižničkog vijeća donosi ministar kulture.

Dostavljanje obveznog primjerka publikacija u materijalnom obliku

Članak 39.

(1) Nakladnik koji izdaje ili proizvodi građu u materijalnom obliku iz čl. 38 ovoga zakona namijenjenu javnosti, dužan je od te građe besplatno i o svom trošku, a najkasnije u roku od 30 dana po završetku tiskanja, umnažanja ili proizvodnje, dostaviti Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu 5 obveznih primjeraka.

(2) Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu daljnju dostavu obveznog primjerka vrši shodno odredbama Pravilnika o obveznom primjerku.

(3) Svaki nakladnik dužan je na zahtjev dostaviti po jedan dodatni primjerak građe matičnim knjižnicama na području županije na kojoj je njegovo sjedište radi stvaranja zavičajne zbirke.

(4) Sva tijela javne vlasti dužna su o svom trošku dostaviti i po jedan dodatni primjerak svojih službenih izdanja Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici, Hrvatskoj informacijsko-dokumentacijskoj referalnoj agenciji (HIDRA-i) te matičnim županijskim narodnim knjižnicama.

(5) Tijela javne vlasti gradova i općina dužni su na zahtjev dostaviti jedan primjerak svojih izdanja narodnoj knjižnici koje su osnivači.

(6) Nakladnik iznimno vrijednog i skupog izdanja (više od 3.000 kn) dužan je dostaviti samo jedan primjerak Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu.

(7) Nakladnik elektroničke publikacije u materijalnom obliku dužan je uz publikaciju dostaviti i originalne spremnike, popratnu dokumentaciju i priručnike te softver neophodan za korištenje u slučaju da ga Nacionalna i sveučilišna knjižnica ne posjeduje. Postoji li elektronička publikacija u verziji za umrežavanje i verziji bez mogućnosti umrežavanja,

obvezatno se dostavlja verzija za umrežavanje. Nakladnik zaštićene elektroničke publikacije u materijalnom obliku dužan je Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici dati lozinku koja ne smije biti dostupna trećoj osobi, omogućiti izradu sigurnosne kopije i minimalnu razinu pristupa u prostoru knjižnice putem sigurnog intraneta za dva korisnika istovremeno.

(8) Obveza predaje primjeraka odnosi se i na novo izdanje građe tiskane na zahtjev.

(9) Tiskovine povjerljivog sadržaja izuzete su od obveze dostavljanja, ali su njihovi naručitelji dužni trajno ih čuvati najmanje u dva primjerka i nakon isteka tajnosti dostaviti Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici.

(10) Obvezni primjerci moraju biti ispravni i u stanju u kojem će biti raspačavani.

(11) Za tiskanu ili umnoženu odnosno proizvedenu građu bilo koje vrste, izdanu na više jezika ili raznim pismima, ili u više izdanja, obvezni se primjerci dostavljaju posebno na svakom jeziku, na svakom pismu, za svako novo izdanje publikacije.

(12) Novim izdanjem publikacije smatra se izdanje koje se stavlja u promet s promijenjenom naslovnom stranicom, novim omotom, dopunjenim ili promijenjenim tekstom, novim slikama, tablicama i sličnim promjenama. Novo izdanje elektroničke publikacije određeno je promjenom formata računalne datoteke i/ili izmjenama sadržaja pod kojima se ne podrazumijeva novi oblik ambalaže i korektura teksta.

Prikupljanje obveznog primjerka mrežnih publikacija

Članak 40.

(1) Obveznim primjerkom mrežnih publikacija obuhvaćene su publikacije i integrirajuća građa objavljena u domenama Republike Hrvatske ili u drugim domenama namijenjenim hrvatskim korisnicima.

(2) Tehnički nezaštićene mrežne publikacije Nacionalna i sveučilišna knjižnica prikuplja pobiranjem, obrađuje i dugoročno pohranjuje sukladno Pravilniku o obveznom primjerku i Kriterijima odabira obveznog primjerka mrežne građe.

(3) Nacionalna i sveučilišna knjižnica ima pravo pohrane koja podrazumijeva njezino kopiranje na siguran medij uključujući i baze podataka te korištenje i trajno čuvanje u skladu s Pravilnikom o obveznom primjerku.

(4) Nakladnik tehnički zaštićenih publikacija dužan je depozitarnoj ustanovi dati lozinku i ostale podatke potrebne za pristup, umnožavanje i omogućiti minimalnu razinu pristupa u prostoru knjižnice putem sigurnog intraneta za dva korisnika istovremeno. Depozitarna ustanova se obvezuje da lozinka i podaci neće biti dostupni trećoj osobi.

(5) Nakladnik je dužan na zahtjev Nacionalne i sveučilišne knjižnice dati informacije neophodne za uvrštavanje publikacije u bibliografiju.

X. ZAŠTITA KNJIŽNIČNE GRAĐE

Opće odredbe

Članak 41.

(1) Knjižnice su dužne poduzimati mjere za zaštitu i čuvanje knjižnične građe prema Pravilniku o zaštiti knjižnične građe. Pravilnik na prijedlog Hrvatskoga knjižničnog vijeća donosi ministar kulture.

(2) Na jedinstvene i rijetke primjerke knjiga, zbirke knjiga, rukopise i drugu knjižničnu građu koja ima obilježja kulturnog dobra, odnosno koja je od posebnog značenja ili vrijednosti, primjenjuju se i propisi o zaštiti kulturnih dobara te se ta građa može koristiti samo pod posebnim uvjetima.

(3) Uvjete korištenja knjižnične građe, knjižnice uređuju svojim općim aktom, a u skladu s Pravilnikom o zaštiti knjižnične građe i odredbama ovog Zakona.

Revizija i otpis knjižnične građe

Članak 42.

(1) Knjižnice su dužne redovito u postupku revizije izlučivati i otpisivati zastarjelu ili neaktualnu te oštećenu, uništenu i nestalu građu, osim građe iz članka 41. stavak 2. ovoga Zakona, a u skladu sa svojim posebnim zadaćama i nabavnom politikom.

(2) Postupak i rokovi revizije i otpisa uređuju se Pravilnikom o reviziji i otpisu knjižnične građe, kojeg na prijedlog Hrvatskoga knjižničnog vijeća donosi ministar kulture.

XI. NADZOR NAD RADOM KNJIŽNICA

Stručni nadzor

Članak 43.

(1) Stručni nadzor nad radom Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu obavlja Hrvatsko knjižnično vijeće.

(2) Stručni nadzor nad radom samostalnih knjižnica i knjižnica u sastavu obavljaju matične knjižnice na način propisan Pravilnikom o matičnoj djelatnosti u Republici Hrvatskoj.

Nadzor nad zakonitošću rada knjižnica

Članak 44.

(1) Nadzor nad zakonitošću rada knjižnica i knjižnica u sastavu obavlja nadležno tijelo Ministarstva kulture.

(2) Ministarstvo će za potrebe nadzora osigurati mehanizme provedbe.

Članak 45.

(1) Ako nadležno tijelo iz članka 44. ovog Zakona utvrdi da je statut samostalne knjižnice ili pravilnik o radu knjižnice u sastavu protivan ovome Zakonu ili drugim propisima, zatražit će od knjižnice da ga u roku od 30 dana uskladi.

(2) Ako knjižnica u propisanom roku iz stavka 1. ovoga članka ne uskladi statut ili pravilnik o radu Ministarstvo kulture će donijeti rješenje o poništenju odnosno ukidanju ovih akata ili pojedinih njihovih odredaba.

(3) Rješenje o poništenju ili ukidanju Ministarstvo kulture dužno je donijeti u roku od 60 dana.

(4) Protiv rješenja iz stavka 3. ovoga članka žalba nije dopuštena već se može pokrenuti upravni spor.

(5) Nadležno tijelo iz stavka 1. ovog članka stalno prati ispunjava li knjižnica uvjete utvrđene odredbom članka 7. ovoga Zakona te utvrdi li da knjižnica više ne ispunjava koji od tih uvjeta zatražit će od osnivača knjižnice da udovolji propisanim uvjetima u roku od 6 mjeseci.

(6) Ako osnivač u roku iz stavka 5. ovoga članka ne udovolji zahtjevu i ne ispuni propisane uvjete nadležno tijelo iz stavka 1. ovoga članka zabranit će daljnji rad knjižnici.

XII. KAZNENE ODREDBE

Kazne za nedostavljanje obveznog primjerka

Članak 46.

(1) Pravna ili fizička osoba koja objavljuje odnosno izdaje građu iz članka 38. ovoga Zakona za ne dostavljanje obveznog primjerka svakog objavljenog naslova knjižnične građe propisane odredbama članka 39. ovoga Zakona kaznit će se novčanom kaznom od 5.000,00 kuna.

(2) Odgovorna fizička osoba u pravnoj osobi kaznit će se za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka novčanom kaznom od 2.000,00 kuna.

Ostale kazne za neprovođenje odredbi ovog zakona

Članak 47.

(1) Novčanom kaznom od 5.000,00 kaznit će se za svaki pojedini prekršaj knjižnica, odnosno pravna osoba u čijem se sastavu nalazi knjižnica koja nije postupila prema odredbama ovog Zakona i to:

- ako se ne upiše u zakonom određeni upisnik (članak 5. ovog Zakona),
- ako knjižnica ne dostavi podatke potrebne za obavljanje stručnog nadzora (članak 43. ovog Zakona)
- ako se utvrdi da knjižnica koja je stekla uvjete nije poduzela mjere za zaštitu knjižnične građe (članak 41. ovog Zakona), te
- ako se utvrdi da knjižnica koja je stekla uvjete nije uredno provela reviziju i otpis knjižnične građe (članak 42. ovog Zakona).

(2) Odgovorna fizička osoba u knjižnici, odnosno pravnoj osobi u čijem se sastavu knjižnica nalazi kaznit će se za svaki pojedini prekršaj iz stavka 1. ovoga članka novčanom kaznom od 2.000,00 kuna.

XIII. PRIJELAZNE I ZAKLJUČNE ODREDBE

Primjena propisa u ustanovama

Članak 48.

(1) Knjižnice će uskladiti statute, druge opće akte i rad s odredbama ovoga Zakona u roku godine dana od dana njegova stupanja na snagu.

Priznavanje stručne spremlje knjižničarskom osoblju

Članak 49.

(1) Osobe koje na dan stupanja na snagu ovoga Zakona imaju odgovarajuću stručnu spremlje i položen ili priznat državni ispit prema odredbama zakona i drugih propisa koji su bili na snazi do donošenja ovoga Zakona, smatraju se knjižničarskim osobljem iz članka 35. ovoga Zakona.

Rokovi za stjecanje potrebnih uvjeta za knjižničarsko osoblje

Članak 50.

(1) Osobe zaposlene u knjižnicama na radnim mjestima iz čl. 35 stavka 1, 2 i 3 koje do dana stupanja na snagu ovoga Zakona nisu stekle odgovarajuće uvjete prema dosadašnjim propisima imaju pravo steći propisane uvjete iz članka 35. ovog Zakona i to kako slijedi:

- osobe iz čl. 35 stavak 1 i 2 u roku od 2 godine od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

- osobe iz čl. 35 stavak 3 u roku od 5 godina od dana stupanja na snagu ovog Zakona.

(2) Osobama iz stavka 1. ovoga članka koje u propisanom roku ne steknu tražene uvjete prestaje radni odnos s danom isteka zakonskog roka.

(3) Odredbe ovoga članka ne odnose se na osobe kojima je na dan stupanja na snagu ovoga Zakona do pune starosne mirovine preostalo najviše pet godina radnoga staža.

Članak 51.

Propisi za provođenje ovoga Zakona iz članaka 5, 7, 31, 35, 36, 38, 41 i 42 uskladit će se ili donijeti u roku godine dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona. Prijedlog propisa Hrvatsko knjižnično vijeće dužno je dostaviti ministru kulture najkasnije 3 mjeseca prije isteka roka iz stavka 1. ovog članka. U protivnom ministar će donijeti propis bez prijedloga Hrvatskoga knjižničkog vijeća.

Članak. 52.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u "Narodnim novinama."

Na dan stupanja na snagu ovog Zakona prestaju važiti odredbe Zakona o knjižnicama(N.N. 105/97) kao i odredbe Ispravka Zakona o knjižnicama (N.N. 5/98) i Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o knjižnicama (N.N. 104/2000)

Propisi doneseni za provedbu zakona iz stavka 1. ovoga članka ostaju na snazi do donošenja propisa iz članka 51. ovoga Zakona.